

A Kúria

Jogegységi Panasz Tanácsa

14/2025. Jogegységi határozat

(Jpe.IV.60.006/2025/12. szám)

az álképviselet szabályainak a kötelező alakisághoz kötött szerződés esetén való alkalmazhatóságáról

A Kúria Jogegységi Panasz Tanács a Kúria P.VI. tanácsának előzetes döntéshozatali indítványa alapján meghozta a következő

jogegységi határozatot:

1. Ha jogszabály a szerződés megkötéséhez alaki követelményként írásba foglalási kötelezettséget ír elő, a szerződő fél helyett ismeretlen személy által aláírt szerződés esetén az álképviselet szabályai nem alkalmazhatók, az alaki hiba nem orvosolható a szerződő fél utólagos jóváhagyásával.
2. A Kúria indítványozó tanácsa a Pfv.20.617/2021/5. számú határozattól az 1. pontban érintett jogértelmezési kérdésben eltérhet.
3. A Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú határozata és más, azonos tartalmú határozatai az 1. pontban érintett jogértelmezési kérdésben a továbbiakban nem hivatkozhatók kötelező erejű döntésként.

Indokolás

I.

- [1] A Kúria előtt Pfv.20.464/2024. számon indult felülvizsgálati eljárásban az eljáró tanács (a továbbiakban: indítványozó tanács) a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 33. § (1) bekezdés b) pontjában biztosított jogkörében eljárva a 32. § (1) bekezdés b) pontja alapján előzetes döntéshozatali indítványt terjesztett elő a jogegység érdekében, mert jogkérdésben el kíván térni a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY)

közzétett határozatától (a továbbiakban: referenciahatározat) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 217. § (1) bekezdése és 221. §-a értelmezése körében.

- [2] Az indítványozó tanács az előtte folyamatban lévő eljárást a Bszi. 32. § (2) bekezdése szerint felfüggesztette a jogegységi eljárás befejezéséig.

II.

- [3] Az indítványozó tanács előtt indult felülvizsgálati ügy tényállása szerint a felperes 2008. május 13-án egyedi lízingszerződést kívánt kötni az I. rendű alperessel az általa kiválasztott, egyedi igényeinek megfelelő gépjármű megvásárlásának finanszírozásához. A felperes által írásban előkészített szerződés szerint a tőketartozást a felek 2.397.500 forintban, az összes lízingdíj összegét várhatóan 4.549.960 forintban határozták meg, az ügylet devizaneme svájci frank volt. A lízingszerződés egyedi részét az I. rendű alperes helyett (de az I. rendű alperes névírását alkalmazva) ismeretlen személy írta alá. A II. rendű alperes – az általa és a felperes által aláírt – kezességi szerződésben készfizető kezességet vállalt az I. rendű alperes szerződésből eredő kötelezettségéért.
- [4] A gépjárművet átadták, majd miután az alperesek fizetési kötelezettségüket több alkalommal is megszegték, a felperes előzetes, eredménytelen felszólítást követően a szerződést 2016. március 17. napjára póthatáridő tűzésével felmondta. Az alperesek a póthatáridő időtartama alatt sem teljesítettek, ezért a felperes értesítette őket a szerződés megszűnéséről, valamint a megszűnésre tekintettel felhívta az alpereseket a lejárt és egy összegben esedékessé vált teljes – az elszámolást követően fennmaradt – tartozásuk megfizetésére.
- [5] A felperes a fenti előzményeket követően előterjesztett elsődleges keresetében kérte, hogy a bíróság egyetemlegesen kötelezze az alpereseket 2.569.657 forint és késedelmi kamatának megfizetésére. Másodlagosan kártérítés jogcímen kérte az alpereseket egyetemlegesen marasztalni. A felperes az elsődleges keresetét a peres felek között létrejött lízingszerződésből és a kezességi szerződésből eredő kötelezettségek teljesítésére alapította.
- [6] Az alperesek ellenkérelmükben kérték a kereset elutasítását. Az általuk becsatolt írásszakértői véleményre alapítottnan a szerződés érvénytelenségére vonatkozó kifogást terjesztettek elő. Arra hivatkoztak, hogy a lízingszerződés megkötésére a gépjármű átvételét követően került sor, a lízingszerződést pedig az I. rendű alperes helyett és nevében valaki más írta alá. Előadták azt is, hogy a szerződés aláírásának meghamisítása miatti érvénytelenségre korábban, a felek között folyamatban volt peres eljárásban nem hivatkoztak.
- [7] A felperes az érvénytelenségi kifogásra úgy nyilatkozott, hogy az aláírás eredetiségének nem volt jelentősége, mert a szerződés teljesítését az I. rendű alperes az írásba foglalt szerződésben foglaltaknak megfelelően megkezdte, és hosszú ideig teljesítette.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítéletével az elsődleges keresetnek helyt adott. A régi Ptk. 198. § (1) bekezdése, 201. § (1) bekezdése, 523. § (1)-(2) bekezdései, 272. § (1) bekezdése, 274. §

(1)-(2) bekezdései, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 2. sz. mellékletének I.11. pontjában foglaltak alapján megállapította, hogy a felperes és az I. rendű alperes között írásban rögzített lízingszerződés és az azt biztosító, a II. rendű alperes készfizető kezesi felelősségét megalapozó szerződés jött létre. Úgy foglalt állást, hogy a lízingszerződés annak ellenére érvényesen létrejött, hogy azt az I. rendű alperes nem írta alá. Ezzel összefüggésben a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú ítéletében foglaltakra hivatkozott, amelyre alapítottn az elsőfokú bíróság azt állapította meg, hogy a perbeli esetben a szerződéskötés alkalmával jelen nem lévő I. rendű alperes helyett ismeretlen álképviselő írta alá az egyedi lízingszerződést, majd az I. rendű alperes a lízingtárgyat e szerződésnek megfelelően átvette, a szerződésben meghatározott összegű lízingdíjak fizetését megkezdte, ezzel – az általa alá nem írt szerződési feltételeket magára nézve kötelezőnek tekintve – a szerződést aláíró álképviselő eljárását ráutaló magatartással jóváhagyta.

[9] Az alperesek fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és a felperes keresetét elutasította. A másodfokú bíróság a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú ítéletét a tényállásbeli különbségek miatt nem tekintette irányadónak.

[10] A másodfokú bíróság álláspontja szerint az álképviselőre vonatkozó szabályok alkalmazásának nem volt alapja. Utalt arra, hogy a szerződéskötés során képviselő igénybevétele a régi Ptk. 219. § (1) bekezdése értelmében van lehetőség, amely eredményeként a régi Ptk. 219. § (2) bekezdése alapján a képviselő cselekménye által a képviselt válik jogosítottá, illetőleg kötelezetté. Rámutatott, hogy miután a képviselő ellátása során a képviselő a jognyilatkozatot saját maga teszi meg oly módon, hogy az okiratot saját névalírással látja el képviselői jogosultságának feltüntetésével, ezért képviselő ismeretlen személy nem lehet. Érvéle szerint álképviselőként is csak beazonosítható személy járhat el, amennyiben a jognyilatkozatot saját neve alatt teszi meg, írja alá. Ettől eltérő, büntetőjogi tényállást megvalósító esetnek tekintette azt, amikor az adott személy más nevét írja a szerződésre.

[11] A másodfokú bíróság a fentieket követően megállapította azt is, hogy miután „[a] felperes az elsőfokú eljárás során becsatolta a [...] lízingszerződést és az ahhoz kapcsolódó Üzletszabályzatot, melyből következően az rHpt. [régí Hpt.] 210. § (1) bekezdésében foglalt, a szerződés írásba foglalásának kötelezettsége igazolt, így az írásbeli alakítás megsértésére vonatkozó szerződéses kötelezettség megsértését az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, ezen okból tehát a szerződés nem minősülhet érvénytelennek.”

[12] A másodfokú bíróság további okfejtése szerint „[a]z írásba foglalt szerződésen a szerződő fél, az I. rendű alperes lízingbe vevő aláírása azonban nem az I. rendű alperestől származik, amely azt jelenti, hogy az I. rendű alperes írásban nem nyilvánította ki szerződéses akaratát, ezért a felperes és az I. rendű alperes között a szerződés az adott tartalommal nem jött létre.” Kifejtette: a régi Ptk. 198. § (1) bekezdését és 200. § (1) bekezdését értelmező „bírói gyakorlat következetes abban, hogy a szerződés létre nem jöttére utóbb – amennyiben a fogyasztó szerződéses kötelezettségét megkezdte – általában hivatkozni nem lehet (Kúria Pfv.30.284/2017/7.), a szerződő fél marasztalásához azonban az is szükséges, hogy a felperes keresetét jogalapjában és összecszerűségében is egyaránt bizonyítsa.” Indokolása szerint a keresetet azért találta alaptalannak, mert annak összecszerűsége nem bizonyított.

- [13] A másodfokú bíróság érdemben vizsgálta a felperes másodlagos keresetét is, amelyet alaptalannak ítélt amiatt, mert a felperes nem bizonyította, hogy az Üzletszabályzat a felek szerződésének részévé vált, ezért a szerződés ezen részének megszégésére alapított kárfelelősség sem terheli az alpereseket.
- [14] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen – tartalmilag – az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a régi Ptk. 198. § (1) bekezdését, 201. § (1) bekezdését, 219. § (1)-(2) bekezdéseit, 523. § (1)-(2) bekezdéseit, 272. § (1) bekezdését, 274. § (1)-(2) bekezdéseit jelölte meg. Hivatkozott arra, hogy a jogerős ítélet jogkérdésben eltér a Kúria Gfv.30.284/2017/7., Pfv.20.905/2013/5., valamint Pfv.20.617/2021/5. számú határozataitól.
- [15] Álláspontja szerint a perbeli szerződést a felek írásba foglalták, jelen esetben a névaláírás eredetiségének nem volt jelentősége, mivel a szerződés teljesítését az I. rendű alperes az írásba foglalt szerződés szerint annak ellenére megkezdte és hosszú ideig teljesítette. Hangsúlyozta, hogy az álképviselő eljárását a képviselt utólag jóváhagyta, a másodfokú bíróság azzal a megállapításával, hogy jelen esetben az álképviselő szabályai nem alkalmazhatóak, álláspontja szerint szembehelyezkedett a Kúria hivatkozott határozataival.
- [16] Az alperesek felülvizsgálati ellenkérelmükben a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérték.
- [17] A Kúria a felülvizsgálatot a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (3) bekezdése alapján engedélyezte.

III.

- [18] A Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú referenciahatározata alapjául szolgáló tényállás szerint a peres felek között 2008. október 8-án egyedi pénzügyi lízingszerződés jött létre, amelyen szerepelt az alperes mint lízingbe vevő névaláírása, azonban az nem tőle származott. Az egyedi lízingszerződés szerint az alperes megbízása alapján a felperes pénzügyi lízingbeadás céljából megvásárolta az alperes által kiválasztott gépjárművet. Az alperes a szerződés szerinti lízingdíjakat kezdetben fizette, majd azokat nem teljesítette, ezért a felperes a lejárt tartozás megfizetésére történő eredménytelen felhívást követően a szerződést felmondta, és felhívta az alperest a lízingtárgy birtokba adására. Az alperes a felmondást tartalmazó iratot átvette.
- [19] A felperes keresetében a gépjármű és az azzal kapcsolatos okiratok kiadására kérte kötelezni az alperest.
- [20] Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Egyebek mellett hivatkozott arra is, hogy az egyedi lízingszerződésen szereplő aláírás nem tőle származik. Az alperes viszontkeresetében a lízingtárgy kiadásával egyidejűleg 16.664.591 forint megfizetésére kérte

kötelezni a felperest. Érvéle szerint a lízingszerződést nem ő írta alá, ezért a felperes érvényesen létrejött szerződés nélkül szedte be tőle a lízingdíjakat.

- [21] Az elsőfokú bíróság – a másodfokú bíróság által helybenhagyott – ítéletével kötelezte az alperest a perbeli gépjármű, annak forgalmi engedélye, valamint indítókulcsai kiadására, a viszontkeresetet pedig elutasította.
- [22] Az alperes felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a referenciahatározatában a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [23] A Kúriának a referenciahatározatban kifejtett álláspontja szerint a régi Hpt. 210. § (1) bekezdése és a régi Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján a perbeli szerződés érvényessége kapcsán annak van ügydöntő jelentősége, hogy az egyedi lízingszerződés írásba foglalása megtörtént-e. Rámutatott arra, hogy a régi Hpt. nem zárja ki a képviselő útján való szerződéskötést, ezért az e törvény hatálya alá tartozó szerződések esetében is érvényesül a régi Ptk. 219. § (1) és (2) bekezdése: szerződést más személy, képviselő útján is lehet kötni. Kiemelte, hogy a képviselt és a másik fél között kötelmet alapvetően csak a valódi képviselő jognyilatkozata keletkeztet. Kifejtette, hogy az álképviselő cselekménye a régi Ptk. 221. §-a szerint a képviseltet nem köti, azonban a törvény lehetővé teszi, hogy a képviselt akaratának utólagos kifejezésével jóváhagyja az álképviselő eljárását, és ezzel magára nézve kötelezőnek ismerje el a nevében tett jognyilatkozatot. Utalt arra, hogy ilyen esetben az utólagos jóváhagyás folytán az álképviselő cselekményét úgy kell tekinteni, mintha már a nyilatkozat tételkor is rendelkezett volna képviseleti joggal. Jognyilatkozata tehát úgy minősül, mintha képviselő tette volna: kiváltja a joghatásokat a képviselt személynél.
- [24] Kiemelte, hogy a bírói gyakorlat szerint az álképviselő nyilatkozatának jóváhagyása nincs alakszerűséghez kötve, az a képviselt részéről írásban, szóban vagy ráutaló magatartással egyaránt megtörténhet. Ráutaló magatartás lehet egyébeken mellett, ha az álképviselő által kötött szerződést a képviselt magára nézve kötelezőnek ismeri el azzal, hogy teljesíti az abból eredő kötelezettségeit [hasonlóan: Pfv.20.905/2013/5., (megjelent BH 2014.303. számon is)].
- [25] Ezt a perbeli esetben is megállapíthatónak ítélte. Megállapította, hogy habár az alperes helyett álképviselő írta alá az egyedi lízingszerződést, azonban az alperes a lízingtárgyat e szerződésnek megfelelően átvette. Az alperes szerződéskötést követő magatartása – megítélése szerint – arra utal, hogy a szerződést aláíró álképviselő eljárását jóváhagyta: az általa korábban indított perben a felek között létrejött szerződésre hivatkozott kereseti kérelmének megalapozásául; jelen volt a szerződés megkötésekor, a lízingelt gépjárművet maga vette át; éveken át teljesítette a szerződés szerinti lízingdíjakat; a hátralékos lízingdíjak megfizetésére történt felszólítást követően sem hivatkozott nyomban a szerződés érvénytelenségére, hanem alacsonyabb összegben meghatározott teljesítési lehetőséget kezdeményezett. A szerződési feltételeket szerinte tehát ismerte, azok a korábbi – általa aláírt – ajánlatkérésnek megfeleltek, emiatt ráutaló magatartásából megállapíthatóan jóváhagyta az álképviselő eljárását.
- [26] Mindebből arra következtetett, hogy a régi Hpt. 210. § (1) bekezdés szerinti követelmény, az egyedi szerződés írásba foglalása megvalósult, az alperes kifogásában megjelölt alaki érvénytelenségi ok [régai Ptk. 217. § (1) bekezdés] nem áll fenn.

IV.

- [27] A felvetett jogértelmezési kérdéssel összefüggésben az indítványozó tanács mindenekelőtt fontosnak tartotta kiemelni az alábbiakat.
- [28] A régi Ptk. 217. § (1) bekezdése értelmében jogszabály a szerződésre meghatározott alakot szabhat. Az alakiság megsértésével kötött szerződés – ha jogszabály másként nem rendelkezik – semmis. A jogszabályban meghatározott alak lehet írásba foglalási követelmény, minősített okirat elkészítésének kötelezettsége vagy közokirati forma kötelező előírása.
- [29] A törvényben előírt érvényességi kellék esetén az alakiság megsértésével kötött szerződés semmis. A semmisség jogkövetkezménye alól jogszabály felmentést adhat [például: régi Ptk. 418. § (2) bekezdés], ennek hiányában a feleknek lehetősége van utóbb orvosolni az alaki hibát. Ilyen esetekben az orvosló jogcselekményekkel jön létre a jogszabályban előírt alakiságnak megfelelő érvényes szerződés. A fentiek hiányában csak az alaki előírás miatt semmis szerződés jogkövetkezményei vonhatók le.
- [30] Alaki előírásokat maguk a szerződő felek is kiköthetnek szerződésükben. A felek nyilatkozatán alapuló alaki követelmény esetén – a jogszabályon alapuló alaki előírás megsértésével szemben – a régi Ptk. 217. § (2) bekezdése lehetővé teszi, hogy a kikötött alaki előírás mellőzése esetén is érvényessé váljon a szerződés a teljesítésnek vagy egy részének elfogadásával.
- [31] A régi Ptk. 218. § (1) bekezdése rendezi azt is, hogy ha jogszabály vagy megállapodás írásbeli alakot rendel, legalább a szerződés lényeges tartalmát írásba kell foglalni. Az írásba foglalás alaki feltételeit a Polgári Törvénykönyv hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1960. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: régi Ptké.) 38. § (1) és (2) bekezdése határozza meg, amely szerint, ha az okiratot több példányban állítják ki, a szerződés akkor is érvényes, ha mindegyik fél csak a másik félnek szánt példányt írja alá [rég Ptké. 38. § (1) bekezdés]; és ha jogszabály a szerződés érvényességéhez írásbeli alakot rendel, jogszabály eltérő rendelkezése hiányában írásbeli alakban létrejött szerződésnek kell tekinteni a levélváltás, a táviratváltás, valamint a távgépíron és telefax útján történt üzenetváltás, továbbá a külön törvényben meghatározott maradandó eszközzel tett nyilatkozatváltás – így különösen fokozott biztonságú elektronikus aláírással aláírt okirat – útján létrejött megegyezést [míg a felek által kikötött alaki előírás esetén a régi Ptké. 38. § (3) bekezdése irányadó].
- [32] Az indítványozó tanács szerint a fenti szabályozásból egyértelműen az következik, hogy – akár a felek, akár jogszabály írja elő az írásbeli alakot – az alaki kellékek egyike a szerződés aláírása. Utalt arra, hogy a Kúria is több közzétett határozatában értelmezte már a kötelező alaki előírás terjedelmét és jogkövetkezményeit (például: Pfv.21.067/2017/5., Pfv.22.319/2016/9.). Az alaki kellékek közül kiemelten az aláírás megléte körében állapította meg a Kúria, hogy a törvényben előírt alaki követelmény esetén az aláírás nélküli okirat nem minősül megfelelő alakiságú nyilatkozatnak (Pfv.20.132/2017/9.). A joghatás kiváltására

alkalmatlannak, ezáltal a jogszabályban előírt írásbeli alak megsértése miatt semmisnek minősítette a Kúria a nem cégszerűen aláírt jognyilatkozattal vállalt kötelezettséget (Gfv.30.529/2017/4.).

- [33] Kifejtette, hogy az aláírás mint alaki kellék teljesíthető személyesen, vagy a régi Ptk. 219. § (1) bekezdése alapján – a személyhez kötött jognyilatkozatok kivételével – képviselő útján. Más személy általi eljárás esetén a képviseleti jogosultságnak magából az aláírásból is ki kell derülnie, a névírásnál a saját nevét kell az aláírónak megtennie, és utalni szükséges a képviseleti jogra.
- [34] Utalt arra, hogy ha valaki más nevében köt szerződést vagy tesz jognyilatkozatot, a régi Ptk. 221. § (1) bekezdése szerinti álképviselet két esetben merülhet fel: képviseleti jog megléte esetén e jogosultság túllépésével, vagy a képviseleti jogosultság teljes hiányában. A megtett jognyilatkozat mindkét esetben érvénytelen, tehát azt a személyt, akinek nevében az álképviselő nyilatkozott, nem jogosítja és nem kötelezi. Ha azonban a képviselt az álképviselő cselekményét utólag jóváhagyja, ezzel a képviseleti jog túllépését vagy hiányát orvosolja, aminek ugyanaz a hatása, mintha a képviseleti jog már eredetileg is fennállt volna, vagy a képviselt maga nyilatkozott volna (Gfv.30.429/2014/5.).
- [35] Ettől a helyzettől az indítványozó tanács szerint el kell határolni azt az esetet, amikor a szerződés megkötésénél más helyett (és nem nevében) olyan személy jár el, aki nem a szerződő fél, ennek ellenére a szerződésen aláíróként a szerződő fél nevét írja alá, magát a szerződő félnek adja ki. Az álképviselő felfedi saját személyét, tehát a képviselt képviseletében úgy ír alá, hogy feltünteti azt a fontos körülményt, hogy az aláírás nem a képviselttől származik, hanem a képviselőtől. Az álképviseletnél tehát el lehet különíteni a képviselt személyt és be lehet azonosítani a képviselő személyét, és a képviselő vonatkozásában a jogosultság meglétét vagy hiányát kell vizsgálni. Ehhez képest nem lehet álképviseletről beszélni olyan esetekben, amikor a „képviselet” személy neve fölött az eljáró személy úgy ír alá, hogy abból harmadik személy arra a következtetésre juthat, hogy az aláírás közvetlenül a vele szerződő féltől („képviselet”) származik, tehát nem lehet álképviseletnek nevezni azt az esetet, ha az aláíró a szerződő fél („képviselet”) aláírását hamisítja. Ilyen esetben az aláíró nem akarja személyazonosságát felfedni és nem akar jogi értelemben képviselőként eljárni.
- [36] A fentiekből az indítványozó tanács szerint az következik, hogy az álképviselő ismeretlen, illetve be nem azonosítható személy nem lehet, és a hamis vagy hamisított jognyilatkozatot utólagosan jóváhagyni fogalmilag kizárt, mert a jóváhagyás jogalapja, a más személy nevében való eljárás ebben az esetben hiányzik. Utalt arra, hogy korábban a Legfelsőbb Bíróság jogértelmezési gyakorlatában is így jelent meg ez a problematika. Hamis aláírásról ugyanis a Legfelsőbb Bíróság kimondta, hogy az a másik fél javára szóló érvényes jognyilatkozatot nem tartalmaz (Pfv.23.140/1998/2.), a hamisított aláírással ellátott szerződéshez joghatások nem fűződhetnek, ilyen szerződésre jogot alapítani nem lehet (Kfv.39.125/2001/6.).
- [37] A fentiek alapján az indítványozó tanács jogi álláspontját két tételben foglalta össze.

- [38] Egyrészt: az ismeretlen személytől származó aláírást tartalmazó olyan szerződés, amelyre jogszabály szab kötelező írásbeli alakot, a régi Ptk. 217. § (1) bekezdése alapján semmis. A szerződés azzal, hogy a fél, aki az érvénytelen szerződés alapján a másik féltől szolgáltatáshoz jut és egy ideig maga is a szerződés szerinti ellenszolgáltatásokat teljesíti, nem tehető érvényessé, ezzel a ráutaló magatartással az alaki hiba nem orvosolható.
- [39] Másrészt: ha a szerződésen szereplő aláírás hamisnak bizonyul, a szerződést a fél helyett (és nem a képviselőtében) ismeretlen személy írja alá, a régi Ptk. 219. §-ának a képviselőre vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók. A képviselői minőség megállapíthatóságának, a szerződő fél és a szerződést ténylegesen aláíró személy elkülöníthetőségének hiányában a régi Ptk. 221. § szerinti álképviselő szabályai sem alkalmazhatók, ezért a szerződés utólagosan nem hagyható jóvá.
- [40] Az indítványozó tanács álláspontja szerint a másodfokú bíróságnak a felülvizsgálat alapjául szolgáló ügyben a referenciahatározattól való eltérésre adott indokai nem tarthatók. Az általa elbírálandó és a referenciahatározat szerinti ügyben az eldöntendő jogértelmezési kérdés ugyanaz, a másodfokú bíróság által megjelölt minimális tényállásbeli különbségnek a jogkérdés megítélése szempontjából nincs relevanciája (ha mindkét ügyben azonosan az állapítható meg, hogy a szerződésen szereplő aláírás nem az alperestől, hanem ismeretlen személytől származik, annak a kérdésnek, hogy az alperes jelen volt-e vagy sem magánál az ügyletkötésnél, jelentősége nincsen; és annak a megítélése sem befolyásolja az alaki előírás teljesítésének megítélését, hogy a szerződéskötés előtt rendelkezésre állt-e az alperes által aláírt, de nem a szerződés teljes tartalmát tükröző finanszírozási kérelem mint okirati bizonyíték), ezért a két különböző jogértelmezés a másodfokú bíróság által említett különbség miatt nem indokolható.
- [41] Az indítványozó tanács szükségesnek tartotta leszögezni, hogy a Kúria Pfv.20.905/2013/5. számú határozatától való eltérés érdekében nem élt a jogegység érdekében előzetes döntéshozatali indítvánnyal, miután egyrészt ennek a határozatnak a jogértelmezése kizárólag megállapítható álképviselő esetén irányadó (az álképviselő eljárását a képviselt utólag jóváhagyhatja, a jóváhagyás pedig nincs alakszerűséghez kötve), a jelen esetben azonban a fentebb bemutatottak szerint nem ilyen helyzetben szükséges jogértelmezést adni, másrészt a Kúria a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása során e közzétett határozatban foglaltaktól nem kíván eltérni. A Kúria Gfv.30.284/2017/7. számú határozatának alapjául szolgáló ügyben pedig nem alaki előírás megsértésére alapított kereseti kérelmet kellett a bíróságoknak elbírálnia, így ez az eset irreleváns az előterjesztett kérdés megválaszolása szempontjából, ezért erre sem kér jogértelmezést az indítványozó tanács.

V.

- [42] A legfőbb ügyész a Bszi. 37. § (2) bekezdése alapján tett nyilatkozatában az indítványozó tanács álláspontjával értett egyet.
- [43] Helytállónak minősítette az indítványozó tanács álláspontját az előtte folyamatban levő és a referenciahatározat összevethetőségét illetően.

- [44] Bemutatta az adott szerződés alaki követelményeinek szabályait. Kitért az alakítás megsértésének jogkövetkezményeire. Ismertette a képviselet és álképviselet szabályait, valamint lényeges ismérveit.
- [45] A legfőbb ügyész utalt arra, hogy a szerződés létre nem jöttének megállapítását mint alkalmazható jogkövetkezményt erősíti a bírói gyakorlatban az a jogi álláspont is, amely szerint az álképviselt személy utólagos jóváhagyásának hiányában az álképviselő által megkötött szerződés létre nem jött szerződésnek minősül. Kifejtette, hogy mivel a régi Ptk. e körben nem tartalmaz rendelkezést, a joggyakorlat a korábbi állásponttal szemben – amely szerint a szerződés jóváhagyás hiányában érvénytelen – ma már a szerződést nem létezőnek tekinti. E körben a Legfelsőbb Bíróság által korábban hozott, illetve ítéltáblai határozatokra utalt.
- [46] Kitért a régi Ptk. 205. § (1) bekezdésére, illetve arra, hogy a szerződés létrejöttének alapfeltétele, hogy ha a fél nem személyesen jár el, akkor képviselője a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően nyilvánítsa ki a fél akaratát. Kifejtette, hogy a képviselő a jognyilatkozatot képviselőként, ennek feltüntetésével írja alá. Utalt arra, hogy ezért nem tekinthető képviseletnek az, ha a megállapodáson szerződő félként nem a képviselő, hanem a képviselt névaláírása szerepel. Azzal érvelt, hogy ebben az esetben nem áll fenn az álképviseletnek az az objektív előfeltétele, hogy a harmadik személy nem tud, vagy az adott helyzetben elvárható magatartás kifejtése mellett nem is kell tudnia a képviseleti jogkör hiányáról vagy korlátozott voltáról, mert a szerződő fél, azaz a lízingbe adó tudatában van annak, hogy a lízingbe vevő aláírását elhelyező személy nem képviselőként jár el. Kiemelte, hogy az álképviselőnek nem minősülő ismeretlen személy eljárásának utólagos jóváhagyása kizárt, mert erre sem a régi Ptk., sem más jogszabály nem nyújt lehetőséget.
- [47] Összefoglalva úgy nyilatkozott, hogy nem indokolt fenntartani a Kúria referenciahatározatában írt jogi álláspontot, amely szerint, ha az egyedi lízingszerződést ismeretlen személy írta alá úgy, hogy a szerződésre a képviselt személy nevét írta, az az álképviselet szabályainak alkalmazásával jóváhagyható.

VI.

- [48] A felperes nyilatkozatában az adott jogkérdésben a referenciahatározatot irányadónak tekintette, álláspontja szerint eltérésre nincs lehetőség és az nem indokolt. Érvelése szerint, ha a jogszabály alaki követelményt (írásba foglalást) ír elő, és a szerződést ismeretlen személy írta alá a fél helyett és nem annak képviseletében, az alaki hiba a fél utólagos jóváhagyásával, az álképviselet szabályainak alkalmazásával orvosolható. Megítélése szerint jogilag nem tehető különbség a között, hogy a fél helyett aláíró ismeretlen személy a fél képviselőjeként lép fel, vagy a félnek adja ki magát. Hangsúlyozta, hogy mindkét esetben a fél helyett nyilatkozik, anélkül, hogy erre lenne meghatalmazása vagy jogosultsága. Ebből szerinte az következik, hogy az álképviselet szabályai mindkét esetben egyformán alkalmazhatóak.
- [49] Az alperesek nyilatkozatot nem tettek.

VII.

- [50] A Jogegységi Panasz Tanács a következőkre alapozta döntését.
- [51] Elöljáróban utal arra, hogy a jogegység követelményét Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) 25. cikk (3) bekezdése tartalmazza, kimondva, hogy „[a] Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét.” A Kúria e feladatát az ítélezése során akkor teljesíti, ha a közzétett kúriai döntéseiben elfogadott jogértelmezés elvi tartalmát az azonos ügyekben követi.
- [52] Ennek okán a Jogegységi Panasz Tanács mindenekelőtt az ügyek azonosságát (összevethetőségét) vizsgálta, különös tekintettel arra, hogy a tényállásbeli különbségek miatt a másodfokú bíróság nem tartotta az adott ügyben irányadónak a referenciahatározatot. Az indítványozó tanács ettől eltérő álláspontot képviselt.
- [53] A Jogegységi Panasz Tanács az ügyazonosság, összevethetőség különböző aspektusait már több határozatában tisztázta {lásd részletesen: Jpe.I.60.002/2021/7., Indokolás [20]-[23], Jpe.II.60.030/2023/11., Indokolás [27]-[28]}. Az ügyazonosság több tényező által befolyásolt összetett jogi fogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni {Jpe.II.60.043/2024/8., Indokolás [41]}. A jelenlegi indítvánnyal összefüggésben – a korábban tisztázott kritériumokat e helyütt meg nem ismételve – az indítványozó tanács felvetéseire figyelemmel annak kell különös jelentőséget tulajdonítani, hogy az indítvánnyal érintett jogkérdés vonatkozásában mindkét határozatban ugyanazt, ugyanolyan tartalmú jogi rendelkezést kell-e alkalmaznia a Kúriának, más megfogalmazásban: a felvetett absztrakt jogkérdés azonos-e.
- [54] Mindebből következően a helyes jogértelmezéshez nem feltétlenül szükséges követelmény, hogy a támadott és az eltéréssel érintett határozatokban a tényállás teljes egészében megegyező legyen, és ennek vizsgálatát a Kúria részletesen, hosszasan bemutassa (Jpe.I.60.003/2023/16.).
- [55] Adott esetben mind a referenciahatározatban, mind az indítványozó tanács által elbírálandó ügyben a tényállás lényegi elemei azonosak és ugyanaz a jogértelmezési kérdés merült fel. Mindkét ügyben jogszabályban előírt kötelező alaki kelléke a szerződésnek az írásbeli alak; a szerződésen szereplő aláírás nem a féltől, hanem ismeretlen személytől származik; a kötelezett pedig a szerződéses kötelezettségeit bizonyos ideig önként teljesítette, tehát az elbírálandó jogkérdés szempontjából lényeges tényállási elemek azonosak. A Jogegységi Panasz Tanács egyetértett az indítványozó tanáccsal abban, hogy az egyéb, tényállásbeli eltérések az indítvány elbírálása szempontjából irrelevánsak, a jogkérdés pedig azonos (adott tényállás mellett az álképviselő szabályainak alkalmazhatósága), tehát az ügyek összevethetőek.
- [56] Az összevethetőség kritériumainak tisztázását követően – érdemben – a Jogegységi Panasz Tanács az akaratnyilatkozatok tartalmi elemeit, hangsúlyozottan a nyilatkozatot megtevő személyét és a nyilatkozat joghatásait vizsgálta, különösen nagy hangsúlyt fektetve a képviselő és álképviselő jogintézményének az adott esetre való helyes értelmezésére.

[57] A Jogegységi Panasz Tanács abból indult ki, hogy a polgári jogban az aktív kötelmi magatartás alapesete az akaratnyilatkozat, amely – akármelyik esetéről legyen szó – absztrakt értelemben joghatás kiváltására irányuló akarat bármilyen módon történő kifejezését jelenti. Megjelenhet joghatás kiváltására irányuló célzott emberi magatartásként (azaz jogügyletként), illetve reálaktusként is. Mindez a régi Ptk. szabályozásának szintjén nem rendszeralkotó fogalomként található meg: a szabályozás a jogügyletek közül a szerződést mint kétoldalú jogügyletet, illetve kivételes esetben az egyoldalú „jognyilatkozatot” nevesíti kötelemkeletkeztető tényállásként. Jóllehet a jogügyletek többféle formában előfordulhatnak, ettől függetlenül kijelenthető, hogy a fenti meghatározás alapján a jogügyletnek három eleme van: az akarat, a nyilatkozat és a jogi hatás. Mindezek vizsgálata nélkülözhetetlen az adott jogügylet és az azzal összefüggő jogértelmezési kérdés helyes értelmezéséhez és megválaszolásához.

[58] A fenti meghatározás első eleme az akarat, amelynek kifejezője: a kötelelem alanya. Nem részletezve most e körben, hogy az alanyi pozícióban a polgári jogban ki állhat, a Jogegységi Panasz Tanács fontosnak tartja kiemelni, hogy a jogalanyok akaratnyilatkozataikat nem minden esetben személyesen teszik meg. Nem hagy kétséget efelől a régi Ptk. képviselétről szóló 219. § (1) bekezdése sem, amelynek értelmében törvény eltérő rendelkezése hiányában más személy (képviselő) útján is lehet szerződést kötni, vagy más jognyilatkozatot tenni. [Ezzel lényegében azonos szabályt tartalmaz a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:11. §-a, amely értelmében, ha e törvény eltérően nem rendelkezik, más személy útján is lehet jognyilatkozatot tenni; a képviselő által megtett jognyilatkozat közvetlenül a képviseltet jogosítja és kötelezi.] Ebből következően a képviselő jognyilatkozat – legyen az szerződés vagy egyoldalú jognyilatkozat – megtételében való helyettesítést jelent. A jognyilatkozatot tevő oldaláról ez szükségképpen két jogalanyt feltételez: egyrészt a képviselőt, aki a jognyilatkozatot a képviselt akaratából és nevében teszi, másrészt a képviseltet, akinek az akaratából és nevében történik a jognyilatkozat megtétele. Absztrakt megközelítésben a képviselő cselekedete tulajdonképpen a képviselt jogi cselekvése, a képviselő tehát nem több, mint eszköz a képviselt akaratának az érvényre juttatásában. Ezzel együtt a képviselő mint cselekvés ténybelileg a képviselő magatartása, de ennek a joghatásai a képviselt személyében és vagyonában állnak be. Ezzel az elvi tétellel összhangban mondja ki a régi Ptk. 219. § (2) bekezdése, hogy a képviselő által tett jognyilatkozat közvetlenül a képviseltet jogosítja, illetve kötelezi, vagyis a magatartás és a joghatás nem ugyanahhoz a jogalanyhoz fűződik. Részösszegzésként elmondható, hogy a képviselő lényege jogilag releváns cselekményben más nevében és érdekében való fellépés, egyfajta jogi helyettesítés. Eszerint a képviselő helyettesíti az általa képviselt személyt, jogalanyt a jognyilatkozatok megtételében és elfogadásában. A magyar jogi szabályozásban is érvényesülő érdekelmélet ezt azzal egészíti ki, hogy a képviselőnek minden helyzetben a képviselt érdekében kell eljárnia, a képviselt személy „érdekei hordozójának, szószólójának” kell lennie (ennek elmaradásának következményei az álképviselő szabályai szerint vonhatók le).

[59] A Jogegységi Panasz Tanács korábban már utalt arra, hogy a jogszabályok, jogi normák értelmezésénél legáltalánosabb eligazodási pontként az Alaptörvény 28. cikke említhető {4/2025. JEH (Jpe.IV.60.030/2024/13. szám), Indokolás [69]}. A hivatkozott cikk szerint a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy azok – egyebek mellett – a józan észnek megfelelő célt szolgálnak. Ha elfogadjuk, hogy a józan ész olyan alapvető, tapasztalaton alapuló gondolkodásmód, amely a legtöbb ember számára logikusnak és észszerűnek tűnik, e körben nem mellőzhető – a jogelméleti megközelítés bemutatása mellett

– a képviselet hétköznapi fogalmának felidézése sem: a „valakit képvisel” kifejezés értelme a magyar nyelvben anyagi jogi értelemben az, hogy a képviselő a meg nem jelenő személy megbízásából annak érdekeit, szempontjait, akaratát valahol kifejezésre juttatja, vagy annak utasítása szerint jár el.

[60] A kifejtettekből kitűnően a nyelvtani, a logikai és a cél szerinti értelmezés egybeesik. A jognyilatkozatot a képviselő teszi a képviselt akaratából, nevében és érdekében, tehát elválnak a képviselő és a képviselt személye.

[61] A fentebb említett második elem maga a nyilatkozat. Ezzel összefüggésben a Jogegységi Panasz Tanács szükségesnek tartja annak egyértelművé tételét, hogy ebben az értelemben a jognyilatkozat a jogi akarat kifejeződése, kívülvilágban való megjelenési formája. Jognyilatkozatot szóban vagy írásban lehet tenni, illetve bizonyos esetekben a Ptk. a jognyilatkozat megtételéhez speciális további alaki követelményeket is támaszt. E körben fontos hangsúlyozni: az alaki megkötés a nyilatkozat minden lényeges elemére kiterjedően áll fenn, azaz „nem pusztán betűvetést jelent, hanem okirati jelleget” is, amelyhez nélkülözhetetlen – egyebek mellett – a nyilatkozattevő aláírása is (Bíró György: Kötelmi jog, közös szabályok /szerződés tan., Novotni Kiadó, Miskolc 2010. 121.). Ezzel egyezően mondja ki az indítványozó tanács által is hivatkozott kúriai döntés, hogy a törvényben előírt alaki követelmény esetén az aláírás nélküli okirat nem minősül megfelelő alakiségű nyilatkozatnak (Pfv.20.132/2017/9.). Figyelemmel arra, hogy a fentebb kifejtettek szerint képviselet esetén a képviselő és a képviselt személye elválnak, a jognyilatkozat aláírásából ki kell tűnnie, hogy azt a fél személyesen vagy képviselő útján tette. Ennek pedig az okiratiság elvét szem előtt tartva egyetlen biztos módja van: a jognyilatkozatot tevő személy (adott esetben a képviselő) kiléte az aláírásból állapítható meg, ami értelemszerűen a saját nevének használatát, annak leírását jelenti.

[62] A kifejtettek alapján még az írásba foglalt egyszerű okirat is tartalmazza a nyilatkozatok lényeges elemeit, az okirat elkészítésének körülményeit (keltezés) és a nyilatkozattevők aláírását. A teljesség kedvéért szükséges utalni arra is, hogy a Pp. 325. § (1) bekezdés a) pontja a teljes bizonyító erejű magánokirat egyik formájának tekinti, ha a kiállító az okiratot saját kezűleg írta és aláírta, továbbá az (5) bekezdésben – egyebek mellett – az aláírás valódiságához köti az okirat bizonyító erejét, a (6) bekezdés pedig az aláírás valódiságának vizsgálatával kapcsolatos rendelkezéseket tartalmaz. Mindebből az következik, hogy fel sem merül, hogy egy okirat megfelel a teljes bizonyító erejű magánokirat alaki kellékeinek, ha valaki más nevét írja rá „saját kezűleg”. Hangsúlyozni kell, hogy az eljárásjogi kódexben megfogalmazott alaki követelmény számos esetben alkalmazandó mind az anyagi jogi, mind az eljárásjogi írásbeli nyilatkozatokra, következésképpen e szabály hivatkozásától nem lehetett eltekinteni.

[63] Végül az akaratnyilatkozattal összefüggésben említett harmadik elem, a nyilatkozat jogi hatása is felvet értelmezésre szoruló kérdéseket. Egy jognyilatkozat jogi hatása számos körülmény függvénye, e körben azonban kizárólag a képviselő eljárására kell kitérni. Azt már korábban tisztázta a Jogegységi Panasz Tanács, hogy a képviselet intézményének esszenciális eleme, hogy a képviselő eljárása folytán a joghatások a képviselt személy személyében és vagyonában állnak be. A joghatás kiváltásához szükséges képviseleti jogkör terjedelmét a képviseletet létesítő jogalap: jogszabály vagy jogügylet határozza meg. Ha valaki jogalap hiányában vagy terjedelmét átlépve – lényegében a képviselt személy érdekét nem szolgálva

– lát el képviseletet, a régi Ptk. 221. §-a (illetve lényegét tekintve azonosan a Ptk. 6:14. §-a) szerint álképviselőként jár el, és az így megtett jognyilatkozat nem vált ki joghatást a képviselt személy irányába, feltéve, hogy a képviselt személy azt utólag nem hagyja jóvá. További jogkövetkezményt mond ki a régi Ptk. 221. § (1) bekezdése, amely szerint „[a]ki képviseleti jogkörét jóhiszeműen túllépi, vagy anélkül, hogy képviseleti joga volna, más nevében szerződést köt, és eljárását az, akinek nevében eljár, nem hagyja jóvá, köteles a vele szerződő félnek a szerződés megkötéséből eredő kárát megtéríteni.”

[64] A Jogegységi Panasz Tanács e körben hangsúlyozza: ahhoz, hogy megállapítható legyen, hogy egy jognyilatkozat megtételénél olyan személy járt el, aki a kifejtettek alapján álképviselőnek minősül, a jognyilatkozatból ki kell derülnie, hogy nem a fél személyesen, hanem nevében képviselő járt el, vagyis a képviselő személyének beazonosíthatónak kell lennie. Ahogy arra a legfőbb ügyész is utalt, az álképviselő egyik lényeges vonása az álképviselővel szerződő fél által érzékelt képviseleti jog látszata. Helyesen tért ki arra az indítványozó tanács, hogy „az álképviselő felfedi saját személyét”, tehát a képviselt képviseletében úgy ír alá, hogy feltünteti azt a fontos körülményt, hogy az aláírás nem a képviselttől származik, hanem a képviselőtől. Az álképviselőnél tehát el lehet különíteni a képviselt személyt és be lehet azonosítani a képviselő személyét, és a képviselő vonatkozásában a jogosultság meglétét vagy hiányát kell vizsgálni. Ehhez képest nem lehet álképviselőről beszélni olyan esetekben, amikor valaki a „képviselet” személy neve fölött úgy ír alá, hogy abból harmadik személy arra a következtetésre juthat: az aláírás közvetlenül a vele szerződő féltől („képviselet”) származik, tehát nem lehet álképviselőnek nevezni azt az esetet, ha az aláíró a szerződő fél („képviselet”) aláírását tünteti fel a jognyilatkozaton. Ilyen esetben a képviselő szabályai nem alkalmazhatók. Következésképpen a régi Ptk. 221. § (1) bekezdésében írt „más nevében” kitétel nem jelentheti más, adott esetben a képviselt nevének a felhasználását, és fel sem merülhet a más nevét aláíró személy – hangsúlyozottan nem álképviselő – eljárásának az utólagos jóváhagyása.

[65] Az indítványozó tanács előtt folyamatban levő felülvizsgálati eljárásban felmerült jogkérdés szempontjából mindez azt jelenti, hogy abban az esetben, ha a szerződő fél nevében ismeretlen személy úgy írja alá a kötelező írásbeli alakhoz kötött szerződést, hogy a képviselt nevét írja le, a képviselő, illetve az álképviselő szabályai nem alkalmazhatók. A Jogegységi Panasz Tanács egyetért az indítványozó tanáccsal abban, hogy a képviselő (álképviselet) képviseleti minőségének magából az okiratból megállapíthatónak kell lennie, a szerződő fél és a képviselő elkülöníthetősége elengedhetetlen.

[66] A kifejtettek alapján a Jogegységi Panasz Tanács arra a következtetésre jutott, hogy ha a jogszabály a szerződés megkötéséhez alaki követelményként írásba foglalási kötelezettséget ír elő, a szerződő fél helyett ismeretlen személy által aláírt szerződés esetén az álképviselő szabályai nem alkalmazhatók, következésképpen – ahogy arra a legfőbb ügyész is utalt – az alaki hiba nem orvosolható a szerződő fél utólagos jóváhagyásával. E jogértelmezést a tárgyalt jogintézmények főbb szabályainak egyezése tekintetével – a jogbiztonság és a kiszámítható jogalkalmazás érdekében – a régi Ptk. és a Ptk. hatálya alatt indult ügyekben egyaránt alkalmazni kell.

[67] A felülvizsgálati kérelem elbírálására a folytatódó felülvizsgálati eljárásban a megállapított kötelező jogértelmezésre figyelemmel kerül majd sor azzal, hogy az indítványozó tanács a Kúria Pfv.20.617/2021/5. számú határozatától a fenti jogkérdés

tekintetében eltérhet. A Kúria azonos tartalmú határozatai a jövőben nem hivatkozhatók kötelező erejű döntésként.

VIII.

[68] Mindezekre tekintettel a Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés c) pontja, a 25. §-a, a 32. § (1) bekezdés b) pontja, 33. § (1) bekezdés b) pontja, valamint a 40. § (1) és (2) bekezdései alapján, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása érdekében [Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés] a rendelkező részben foglaltak szerint határozott.

[69] A Jogegységi Panasz Tanács a Bszi. 42. § (1) bekezdése alapján a jogegységi határozatot a Magyar Közlönyben, a BHGY-ban, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi. A jogegységi határozat a bíróságokra – az indítványozó tanács kivételével – a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező.

Budapest, 2025. november 10.

Dr. Varga Zs. András s.k. a tanács elnöke, Salamonné dr. Piltz Judit s.k. előadó bíró, Böszörményiné dr. Kovács Katalin s.k. bíró, Dr. Csák Zsolt s.k. bíró, Dr. Farkas Katalin s.k. bíró, Dr. Gyarmathy Judit s.k. bíró, Dr. Gimesi Ágnes Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Kalas Tibor s.k. bíró, Dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, Dr. Magyarfalvi Katalin s.k. bíró, Dr. Márton Gizella s.k. bíró, Molnár Ferencné dr. s.k. bíró, Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró, Dr. Somogyi Gábor s.k. bíró, Dr. Suba Ildikó s.k. bíró, Dr. Sugár Tamás s.k. bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Tóth Kincső s.k. bíró